

Hij wilde Olivia (34) aan andere mannen laten wennen

Reportage
Mensenhandel

Lesbische Afrikaanse vrouwen zijn een nieuwe groep slachtoffers van mensenhandel. Hun wordt vrijheid in Europa beloofd. Maar ze worden uitgebuit.

Door onze medewerker **Martin Kuiper**

AMSTERDAM. Eind 2015. In een kleine, morsige slaapkamer in Amsterdam-West probeert de Oegandese Olivia (34) te slapen. In de deuropening staat de man met krulletjes die haar naar Nederland haalde. „Waarom doe je niet wat ik je vraag?“, vraagt hij geërgerd. „Je hebt geen idee wat ik je kan aandoen.“

Hij had haar een veilig verblijf in Nederland beloofd, maar dwong haar tot schoonmaakwerk. Tot seks. En nu wilde hij haar slijten aan andere mannen.

Olivia vertelt wat haar een half jaar geleden overkwam. Volgens hulpverleners vertegenwoordigt zij een nieuwe, kleine groep slachtoffers van mensenhandel: lesbische Afrikaanse vrouwen. Ze komen uit Oeganda, Sierra Leone, Nigeria, Guinee, Congo - landen waar homoseksualiteit verboden is. Mensenhandelaren beloven een veilige toekomst in Europa. Kosten: ongeveer tweeduizend euro, inclusief reispassen, vlucht, huis en baan. Vorig jaar trapte een twintigtal vrouwen in de zwendel. Ze werden vervolgens uitgebuit.

Deze vrouwen wonen nu in een van de drie opvanghuizen voor buitenlandse slachtoffers van mensenhandel in Nederland. Jaarlijks vangen die 120 slachtoffers op. De meeste lesbische vrouwen hebben bij de politie aangifte gedaan van mensenhandel. Van immigratiedienst IND kregen ze een tijdelijke verblijfsvergunning voor de duur van het opsporings- en vervolgingsonderzoek.

In de opvang voor mensenhandel-slachtoffers in Amsterdam, bij het Amsterdams Coördinatiepunt Mensenhandel (ACM), zit Olivia. Ze verblijft er sinds vijf maanden. De Oegandese belandde hier in de prostitutie.

Verliefd

Tot haar twaalfde kende Olivia een gelukkige jeugd. „Simple, but good.“ Ze groeide op in een buitenwijk van de hoofdstad Kampala met haar zus en ouders. De banden in het gezin waren hecht, zegt ze. Haar vader werkte in een koffie fabriek en haar moeder zorgde voor het huishouden. Zelf ging ze naar school.

Op haar 16de werd ze verliefd op een meisje. Samen deelden ze een stapelbed in de slaapzaal op school. Eerst begreep ze die gevoelens niet,

De opvang voor slachtoffers van het Amsterdams Coördinatiepunt Mensenhandel.

zeft ze. „Ik was kwaad als ze met andere meisjes praatte en werd hartstikke jaloers. Ik probeerde zoveel mogelijk bij haar in de buurt te zijn.“

Gay zijn in homofoob Oeganda, dat was moeilijk om mee te leven, zegt Olivia. Helemaal toen eind 2014 homoseksualiteit verboden werd. De maximale gevangenisstraf: levenslang. Toenmalig staatssecretaris Fred Teeven (Justitie, VVD) besloot het asielbeleid voor Oegandese homo's te versoepelen.

Hoeveel vluchtelingen beroepen zich in Nederland op homoseksualiteit als grond voor asiel? De woordvoerder van het ministerie van Veiligheid en Justitie, waar de IND onder valt, weet het niet: „We mogen niet op gaardheid registreren in verband met hun privacy.“

Het COC en de Vrije Universiteit

hebben er in 2011 wel onderzoek naar gedaan. Ongeveer 4 procent van de asiolverzoekers richt zich op „sex-suele gerichtheid en genderidentiteit“, zegt een COC-woordvoerder. Op een dag kreeg Olivia bezoek

Ze had 'homoseksualiteit gepromoot' en daarom werd ze gearresteerd

van enkele mannen. Ze hadden haar zien zoenen met een vrouw, zeiden ze, en begonnen Olivia te schoppen en te slaan. Ze vernielden haar spullen. Zakken met rijst werden opengesneden. Bij het meel werd zand ge-

gooid. Op haar schouder zit een litteken. „Ik weet niet eens door wie en met wat ik gestoken werd. Het enige wat ik weet, is dat het heel erg pijn deed.“

Een week later werd ze gearresteerd omdat ze „homoseksualiteit had gepromoot“. Ze belandde een week in de cel en voelde zich daarna bang. Twee maanden kwam ze de deur niet uit.

Een vriendin opperde haar te vluchten. Via via kwam ze in contact met 'Fred', een Oegandese met veel vrienden in Europa. Hij preekt Europa en wilde best helpen met het invullen van de reisformulieren.

Anita Schaaij, directeur van HVO-Querido, waar het ACM onderdeel van is, herkent de methode: „In Oeganda wordt ingespeeld op de moeilijke positie van lesbische vrouwen.

Zij zijn gemakkelijk over te halen.“ Ook Gerrian Nijhof, teamleider bij Humanitas De Lucia in Rotterdam, een opvanghuis voor slachtoffers van mensenhandel, hoort zulke verhalen vaker, zegt ze. „Zo'n mensenhandelaar maakt de vrouwen wijs dat vluchten naar Europa de enige oplossing is.“ De opvang heeft afgelopen jaar twaalf lesbische vrouwen opgevangen, zegt Nijhof. „Vaak weten de vrouwen niet eens naar welk land ze reizen.“

Ook de reisbestemming van Olivia bleef lange tijd vaag. Drie keer bezocht ze de Franse ambassade voor een visum. „Fred wachtte buiten. Ik hoefde alleen zelf mijn visum op te halen.“

Op 25 november 2015 vloog Olivia met Turkish Airlines naar Madrid. Ze had nauwelijks bagage. Fred zat een paar rijen achter haar.

Twintig uur later

Hij regelt de rest, zei Fred toen het vliegtuig geland was. Hij wees naar de man met het krulletjeshaar die wachtte buiten de terminal. Zelf liep hij terug de luchthaven in. Diezelfde nacht reed het tweetal naar Nederland. Olivia: „Ik dacht dat we maar een klein stukje zouden rijden.“

Twintig uur later bereikten ze Amsterdam. Paspoort, mobiele telefoon en een notitieboekje werden afgenomen. „Ik vertrouwde hem compleet. Dat was mijn grootste fout.“

De Nationaal Rapporteur Mensenhandel Corinne Dettmeijer noemt vrouwen als Olivia „een extra kwetsbare groep“. Ze weet niet hoe groot het aantal homoseksuele slachtoffers van mensenhandel is. Ook de politie ontving „tot nog toe“ geen signalen hierover. Een woordvoerder: „Veelal wordt eerst de uitbuiting zichtbaar en pas later, of soms helemaal niet, hoe mensen in de situatie terecht zijn gekomen.“

Olivia is ongewenst zwanger geworden. Ze werd vijf weken uitgebuit, misbruikt en seksueel geëxploiteerd, zegt ze.

Tot 4 januari 2016. Twee vrienden en een „Afrikaanse vrouw met een kort rokje“ zijn dan blijven slapen. De vrouw vraagt Olivia sigaretten te halen. Ze krijgt een briefje van 20 euro. Als Olivia tien minuten later in een winkel het wisselgeld opbergt, vraagt ze zich af: wat zal er met me gebeuren als ik terugga? „Hij wilde me laten wennen aan andere mannen. Ik was bang dat hij me door zou verkopen.“

Daar kwam het niet van. Olivia ging naar het dichtstbijzijnde politiebureau. Ze deed aangifte tegen de man met de krulletjes en heeft nu een tijdelijke verblijfsvergunning. Die is geldig tot het opsporingsonderzoek is afgerond en duurt maximaal drie jaar.

Binnenkort verhuist ze naar een andere opvang. Hoe haar toekomst eruit zal zien, weet ze niet.

'Stolpersteine' in Maastricht, toen ze gelegd werden.

Alsof je iets steelt van oorlogsslachtoffers

Gedenktekens

In Rotterdam zijn vier 'Stolpersteine' uit de stoep gehakt. Het zijn monumentjes voor oorlogsslachtoffers. Wie doet zoiets?

Door onze redacteur **Michiel Dekker**

AMSTERDAM. In Rotterdam zijn de afgelopen dagen vier „Stolpersteine“ verdwenen. Dat zijn goudkleurige gedenkstenen voor huizen van mensen die in de Tweede Wereldoorlog zijn gedeporteerd of vermoord. De stenen zijn zaterdag en zondag weggehaald in de Graaf Florisstraat en de Mathenesserlaan. De politie vraagt mensen het te melden als de gedenktekens ook op andere plekken ontbreken.

Stichting Loods 24, dat de plaatsing van de Stolpersteine in Rotterdam coördineert, vrees antisemitisme. „Het metalen plaatje op de gedenktekens is maar 10 cent waard“, zegt secretaris Frank van Gelderen. „We zijn alert. Het is altijd naar als gedenktekens worden beschadigd of ontvreemd. Maar voor familie hakt het er nog dieper in.“

Stolpersteine betekent 'struikelste-

nen'. Ze zijn bedacht door de Duitse kunstenaar Gunter Demnig. Hij ontwikkelde het project van gedenktekens waar passanten 'over struikelen met hoofd en hart' en waarvoor ze moeten buigen om de tekst te kunnen lezen. Demnig heeft aan Van Gelderen toegezegd de verdwenen stenen zo spoedig mogelijk te vervangen.

De stenen hebben een messing plaatje van tien bij tien centimeter

„Met deze stenen is iets weggehaald dat zich niet kan verwerpen“

waarop naam, geboortedatum, deportatie-datum en plaats en datum van overlijden staan. Demnig legde in 1995 de eerste steen. Nu liggen er zo'n 57.000 in achttien landen. De gedenktekens liggen vooral op plekken waar joden woonden, maar ook voor huizen van Sinti, Roma, homo's, Jehovahgetuigen en gehandicapten die door de Duitsers zijn omgebracht. In Rotterdam lagen er 236.

Loods 24 wil in augustus een ronde

in de stad maken om te kijken of er meer stenen zijn verdwenen. Ook zegt Van Gelderen dat de stichting op 31 juli bij de herdenking van het begin van de deportaties van joodse Rotterdammers bij het Joods Kindermonument wil stilstaan bij de diefstal van de stenen.

Het komt vaker voor dat Stolpersteine worden gestolen, zoals in 2015 in het Overijsselse Holten. De politie hield daar in maart drie jongens van 17 en 18 jaar voor aan, die verdacht werden van meerdere strafbare feiten. De brandweer dook de verdwenen stenen later op uit een vijver.

Het verdwijnen van de stenen in Rotterdam geeft Van Gelderen een naar gevoel. Hij denkt aan een van de verdwenen Stolpersteine in de Mathenesserlaan. „Die is geplaatst voor een meisje dat de oorlog heeft overleefd, maar daarna in een herstellingsoord toch is bezweken aan haar letsels. Met haar steen is iets weggehaald dat zich niet kan verwerpen, net als al die mensen in de oorlog.“

Loods 24 treedt ook in overleg met de gemeente over de stenen. „Ze zitten vast in het trottoir en zijn na plaatsing eigendom van de gemeente geworden. Wie het gedenkteken steelt, steelt ook iets van de gemeenschap.“

Af en toe is er angst voor een aanslag, op de Europride

Terreurdreiging

Hoe is het om op Europride in Amsterdam te zijn na 'Orlando' en 'München'? Wegblijven is geen optie. „Als je zo gaat denken, kom je nergens.“

Door onze redacteur **Mirjam Remie**

AMSTERDAM. 'Nie bang sein', staat op de T-shirts van Marinus Huige (53) en Marcel IJsselstein (48). Voor vandaag vonden ze die shirts van hun stamkroeg wel toepasselijk. „Om te laten zien dat je niet bang hoeft te zijn voor mensen met een andere gaardheid“, zegt Huige. En vanwege de dreiging, zegt IJsselstein. Eerder op de dag zeiden ze tegen elkaar: straks legt iemand hier een bom. Maar weg blijven voelt niet als een optie. „Als je zo gaat denken, kom je nergens meer.“

Afgelopen zaterdag was het startschot van de Europride, die Amsterdam twee weken tot 'gayhoofdstad' van Europa maakt. De eerste dag werd gevierd in het Vondelpark, met een braderie, optredens, veel regenboogvlaggen en het huwelijks van organisator Lucien Spee. De komende weken zijn er in de hele stad feestjes, debatten, film- en theateravonden. Het festival eindigt met de jaarlijkse botenparade door de grachten.

Zaterdag was ook één dag na München. En anderhalve maand na Orlando, waar 49 bezoekers van een gayclub zijn doodgeschoten door een IS-sympathisant. Een concrete dreiging voor de Europride is er niet, maar Amsterdam is extra alert. Een aanslag in Nederland is volgens de Nationaal Coördinator Terrorismedebijding en Veiligheid 'voorstelbaar'.

Zaterdagavond is er bij de Pride Walk, van het Vondelpark naar de Dam, veel politiebewaking. Overal agenten: te voet, te paard, op de fiets en op het water. Boven de mensenstoet cirkelt een helikopter. Als een auto zich gehaast door de menigte wil duwen, snellen er direct agenten naartoe. „Ze houden ons in ieder geval in de gaten“, zegt een vrouw die aan de optocht deelneemt. Een ander grapt: „Heb je wel een goede pro-

fiefoto? Want als je doodgaat, gebruiken sommige media die“.

Al die beveiliging, zichtbaar en onzichtbaar, had Heleen de Boer (51) uit Alkmaar wel verwacht, zegt ze na de optocht. Angst voelt ze niet, ze is vooral ontroerd. „Al die mensen, zo groots, die saamhorigheid. Ik heb wel drie keer kippenvel gehad.“

Eerder op de dag zit Magda Römgens (78) in het Vondelpark op haar rollator. 'Ou(dt) and proud', staat er op haar roze shirt. Angst, zegt ze, dat werkt als een soort sneeuwbal-effect. Toen haar vrouw vanmorgen vroeg of ze de regenboogvlag buiten zou hangen, dacht zij: nee, laten we dat maar niet doen. Als hier iets gebeurt, zijn de burens misschien doelwit. Zoiets had ze nog nooit gedacht. „Komt door München natuurlijk.“

Giang To (32) en Alex Pahlke (24) uit Düsseldorf staan voor de regenbooggekleurde 'I Amsterdam'-letters foto's te maken. Vrijdagavond waren ze in de homocafés op de Reguliersdwarstraat. Er was politie te paard, zegt Pahlke. „Dat vond ik prettig. Ze zijn er dus voor ons.“ Sinds 'Orlando' mijd hij clubs liever.

To grinnikt. „Ben ik plezier aan het maken, zegt hij opeens: straks komt er iemand die ons doodschiet! Je kunt daar wel de hele tijd aan denken, maar dat maakt geen verschil. Je kunt beter genieten.“

MAATREGELEN

„Extra waakzaam“

In Amsterdam geldt, net als in de rest van Nederland, extra waakzaamheid voor een aanslag, zegt een woordvoerder van burgemeester Van der Laan (PvdA).

De organisatie van de Europride en de NCTV hebben geregeld overlegd. zei directeur Lucien Spee afgelopen week in de Trouw. „Bagage zal extra worden gecontroleerd en beveiligers hebben trainingen gevolgd om afwijkend gedrag te herkennen. We hebben scenario's klaarliggen maar er is vooralsnog geen aanwijzing voor een dreiging. „

nrcboeken

Bewonderboeken

Boeken van weinig woorden: ze vertellen hun verhaal in stilte, verleiden onze ogen tot eindeloos bewonderen en dragen bij tot de bekoorlijkheid van ons huiselijk decor. Aan de verlokking van de visuele rijkdom, gevat in lijvige volumes, lijkt weerstand vergeefs. In deze boeken blijft u bladeren.

Wij zoeken wekelijks voor u naar de meest bewonderenswaardige bewonderboeken en bieden u deze aan voor een wonderlijke prijs.

Deze week:
New York Times
The Complete Front Pages 1851-2009

- > Gebonden met stofomslag
- > 424 pagina's
- > Engelstalig
- > Groot formaat: 37 x 30,5 cm
- > Inclusief 3 dvd-roms en kunststof vergrootlineaal
- > 3,5 Kg

Slechts 1750

OP = OP

Telefonisch bestellen **088-5720572** (keuze 7/tijdens kantooruren)

Bestel op nrcwebwinkel.nl/boeken

nrc webwinkel